

Gmina uzdrowiskowa

BUSKO **Zdrój** **KO**

Gmina uzdrowiskowa

BUSKO
Zdroj

Szanowni Państwo!

Nasze bogactwa, opakowane w wyszukane produkty i usługi wspierające zdrowie, kondycję, urodę oraz witalność sprawiają, że z roku na rok przybywa tu coraz więcej kuracjuszy i turystów.

XIX-wieczny park zdrojowy, zabytki architektury, ścieżki rowerowe, pomniki przyrody oraz liczne miejsca rekreacji sprawiają, że Busko-Zdrój jest niekwestionowaną stolicą turystyczną regionu. Piękny krajobraz i łagodny klimat sprzyja aktywnemu wypoczynkowi, a dodatkowo wpływa korzystnie na komfort pobytu.

Do tego warto dodać bogaty kalendarz wydarzeń kulturalnych oraz liczne atrakcje, wśród których bryluje otwarta w 2021 roku, jedna z największych tężni solankowych w kraju.

Mam nadzieję, że lektura niniejszego albumu, sprawi Państwu tyle radości ile nam dało jego tworzenie, a przede wszystkim zainspiruje i zachęci do korzystania z uroków naszego kurortu.

Do zobaczenia w Busku-Zdroju!

Waldemar Sikora
Burmistrz Miasta i Gminy Busko-Zdrój

Dear Visitors,

Busko-Zdrój is a health resort with a nearly 200-year-long tradition, famous for its unique sulphide waters, whose healing properties are highly valued both in Poland and in Europe.

Our rich offer of sophisticated products and services supporting health, fitness, beauty and vitality is attracting more and more patients and tourists here every year.

The 19th-century spa park, architectural monuments, bicycle paths, natural monuments and numerous places for recreation make Busko-Zdrój the undisputed tourist capital of the region. Active recreation here is facilitated not only by the beautiful landscape and mild climate, but above all by access to sports infrastructure.

In addition, there is a rich calendar of cultural events and numerous attractions, among which the star is of the largest black-thorn graduation towers in the country, opened in 2021.

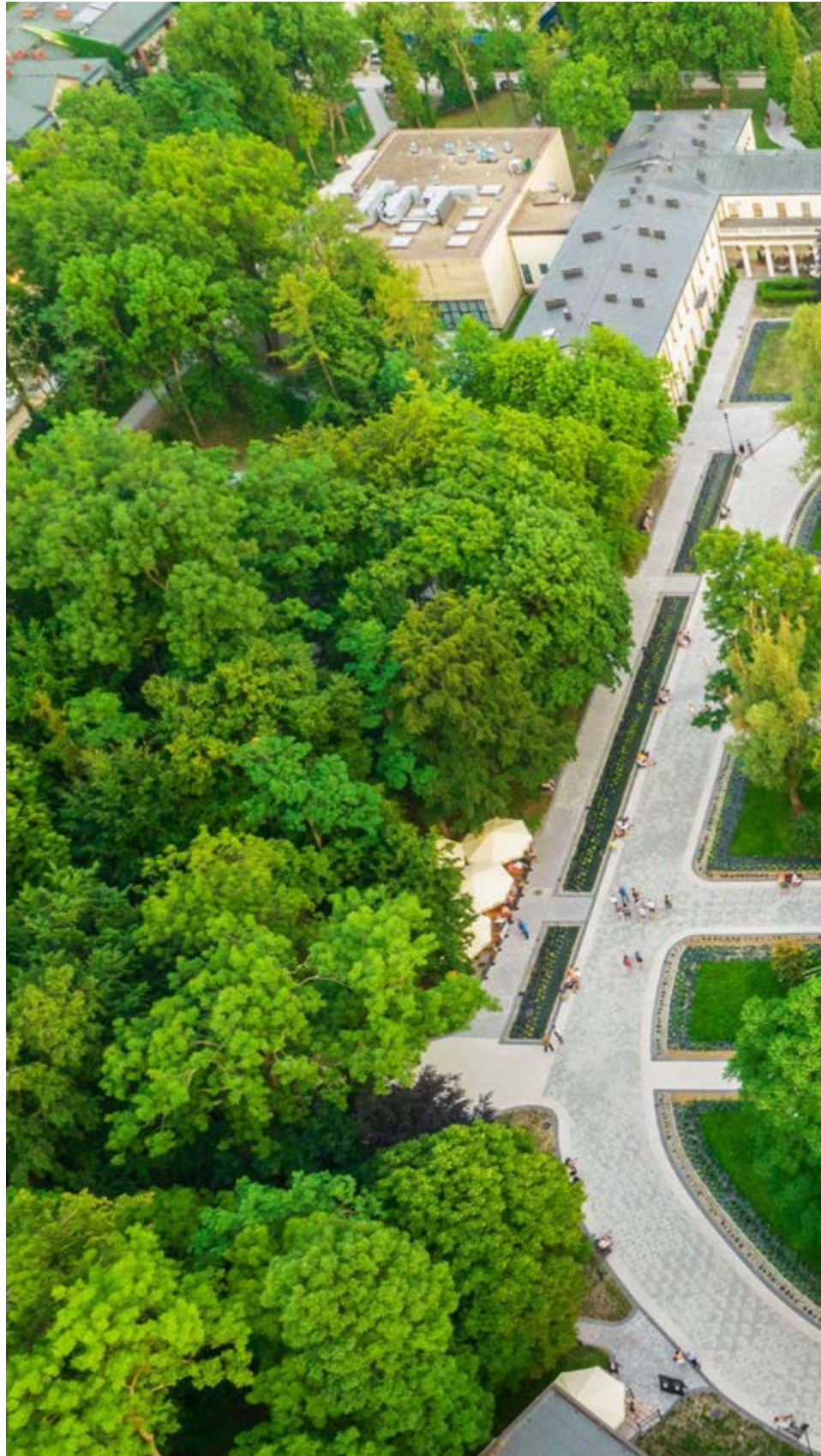
We hope that reading this album will bring you as much joy as it gave us when creating it, and above all inspire and encourage you to come and experience the charms of our resort.

See you in Busko-Zdrój!

Waldemar Sikora
Mayor of Busko-Zdrój

„Busko-Busko”, tak nieco figlarnie o swoim mieście, niczym o Baden-Baden, miał w zwyczaju mawiać Wojtek Belon, poeta, charyzmatyczny bard, lider Wolnej Grupy Bukowina, ale także buszczanin silnie osadzony w latach swej młodości w tym kuracyjnym mikrokosmosie. Dzisiaj Busko-Zdrój odzyskało urok prawdziwego kurortu, miejsca, które w wyjątkowy sposób łączy walory stricte medyczne z przestrzenią zaprojektowaną tak, aby z niej wydobyć same pozytywy. Stworzona przez ogrodnika Ignacego Hanusza linia parkowa łącząca miasto ze źródłem, to do dzisiaj swoisty kręgosłup miasta. Rozpoczyna się na rynku, a kończy w parku francuskim zaprojektowanym przez Henryka Marconiego, autora buskich Łazienek, z którymi ów park pozostaje w architektonicznej zależności.

Inspired by Baden-Baden, Wojtek Belon – the charismatic bard, poet and lead singer of Wolna Grupa Bukowina but also a Buskopian, in his youth very much enrooted in this wellness microcosm, used to jokingly refer to Busko-Zdrój as “Busko-Busko”. Today, Busko-Zdrój has regained its image of a real health resort - a spot which uniquely joins strictly medicinal qualities with a space designed to bring out positive emotions. Created by gardener Ignacy Hanusz, the park line linking the town with the spring today is the town’s backbone of sorts. It starts at the town square and ends in a French-style park designed in terms of layout by Enrico Marconi – the author of the Łazienki in Busko. Interestingly, the park is in architectural interdependence with Marconi’s Łazienki structure.

Obok atrakcji wyrosłych z prawie 200-letniej tradycji uzdrowskiej, miasto nie ustaje w tworzeniu nowych produktów turystycznych.

W południowej części Buska-Zdroju, na terenie nowego Parku Zdrojowego, powstała jedna z największych i najnowocześniejszych tężni solankowych w Polsce. W jej niedalekim sąsiedztwie znajduje się nowoczesny plac zabaw w kształcie statku oraz Park Linowy.

In addition to the attractions that are the result of a nearly 200-year-long spa tradition, the city is constantly creating new tourist products.

In the southern part of Busko-Zdrój, within the new Zdrój Park, one of the largest and most modern blackthorn graduation towers in Poland has been built. In its vicinity, for younger visitors there is a modern playground in the shape of a ship and a rope park.

Zachwycający swoją konstrukcją obiekt ma kształt okręgu o średnicy 72 m i obwodzie 226 m, a jego ściany sięgają blisko 10 m wysokości. Tężnię stanowią dwa pierścienie z tarniny, które oddzielone są przejściami przypominającymi labirynt. Prowadzą one na dziedziniec, w sercu którego znajduje się fontanna mgielna. Dziedziniec pełni dodatkowe funkcje, gdyż jego rozmiary umożliwiają organizację wydarzeń i imprez kulturalnych. Na szczycie tężni usytuowany jest taras widokowy, z którego można podziwiać przepiękną panoramę uzdrowiska. Tuż obok położony jest Dom Zdrojowy z pijalnią wód i całoroczną mini tężnią.

W budynku ponadto mieści się oranżeria, która kusci nie tylko swoją roślinnością, ale także egzotycznym klimatem. Na zewnątrz znajduje się multimedialna fontanna.

The stunning structure is a circle with a diameter of 72 m and a circumference of 226 m, with walls reaching almost 10 m high. The graduation tower consists of two rings of blackthorn branches, which are separated by passages resembling a labyrinth. They lead to the courtyard, in the heart of which there is a misting fountain. The courtyard performs additional functions, as its large size makes it possible to organize events and cultural events there. At the top of the tower, there is a viewing terrace from which you can enjoy the beautiful panorama of the spa. Right next door, is the spring house with a mineral water drinking room and a year-round mini-graduation tower.

In addition, the building houses an orangery, which tempts visitors not only with its lush vegetation, but also with its exotic climate. Outside there is a multimedia fountain.

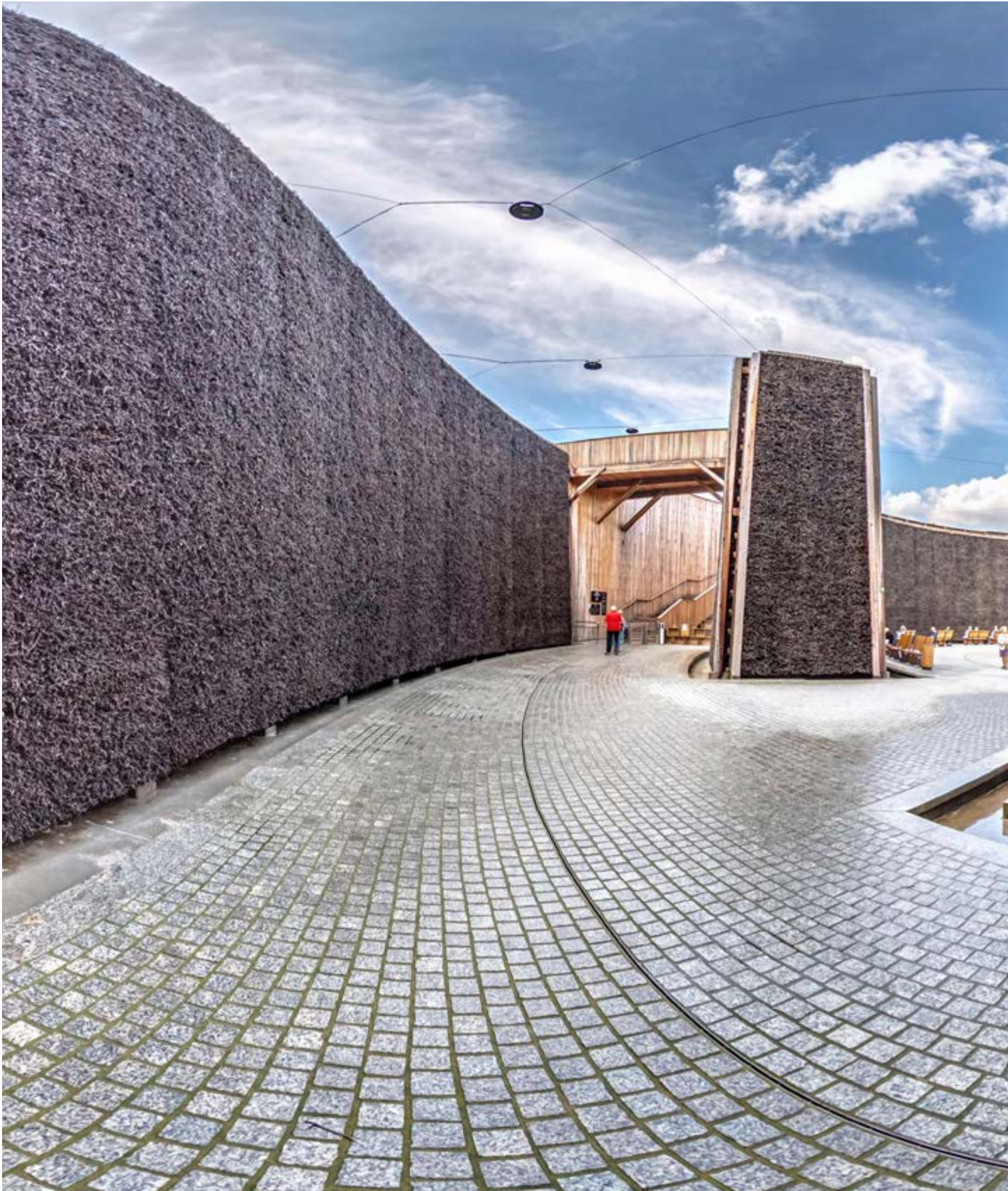

Jest takie miejsce w Busku-Zdroju, w którym dzieci odłożą na bok elektroniczne zabawki i zatrącają się w aktywnościach wymagających zaangażowania fizycznego i komunikacji między rówieśnikami. Plac zabaw w kształcie okrętu to miejsce, w którym nie tylko przyda się wyobraźnia ale

i spora dawka energii, wyposażony jest bowiem w liczne przeszkody, ścianki, zjeżdźalnie i huśtawki, a wszystko to na bezpiecznym, piaskowym podłożu. Podczas gdy dzieci są pochłonięte zabawą rodzice mogą wypocząć na ławkach i zamontowanych wokół siedzisk plenerowych.

And there is one place in Busko-Zdrój where children will put aside their electronic gadgets and lose themselves in activities that require physical involvement and communication between peers. The playground in the shape of a ship is a place where children will be able to exercise not only their

imaginations but also their bodies, as it is equipped with numerous obstacles, walls, slides and swings, all on a safe, sandy play surface. While the children are busy having fun, parents can relax on the benches and outdoor seats mounted around the playground.

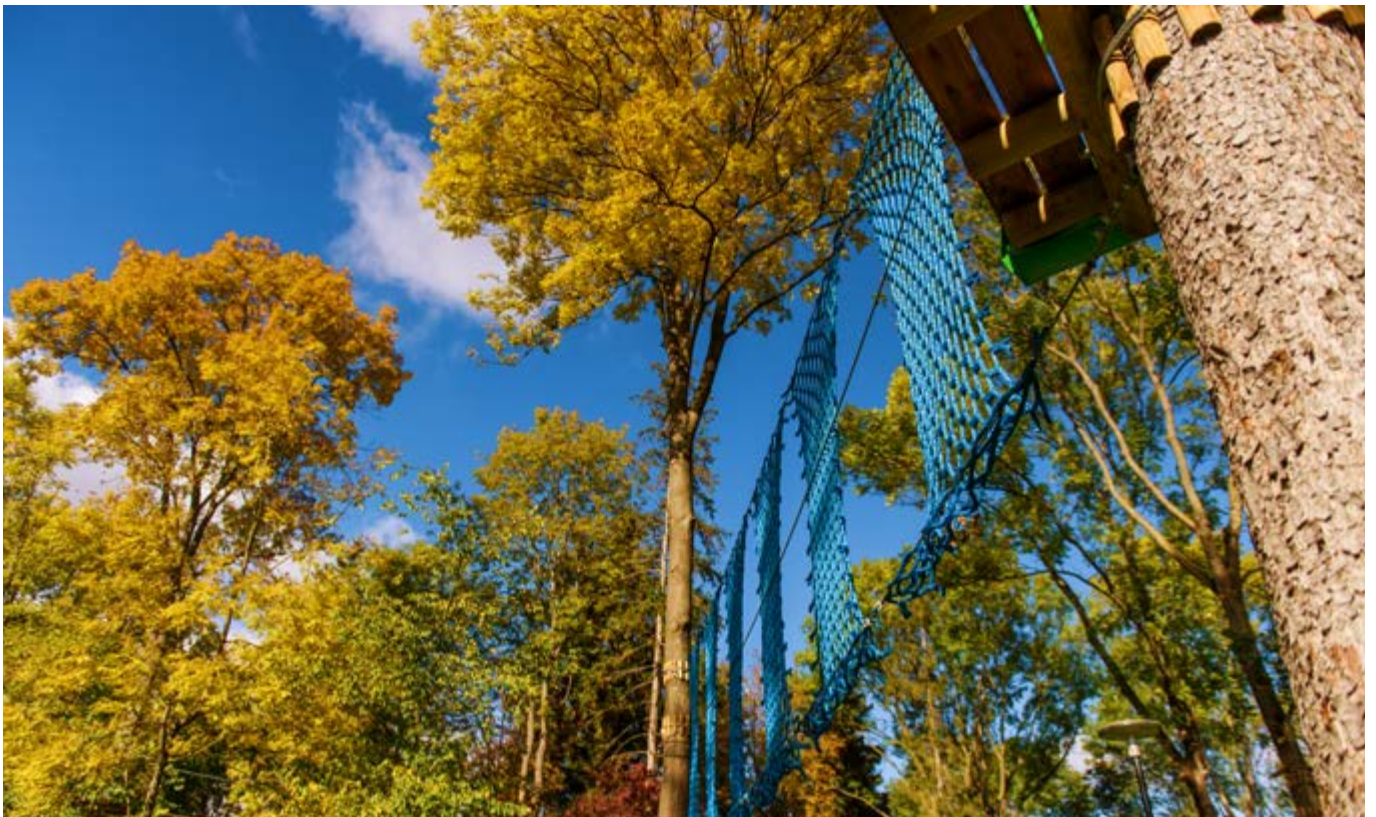

Park Linowy „Małpi Gaj” jest jednym z najdłuższych tego typu parków w kraju. Tworzy go 10 tras długości ponad jednego kilometra o różnym stopniu trudności. Jego użytkownicy mają łącznie do pokonania ponad 100 różnych przeszkód, ucząc się przy tym opanowania, odpowiedzialności, technik utrzymania równowagi oraz przełamywania lęku wysokości. Buski park linowy to niezapomniane wrażenia, adrenalina i wysiłek na świeżym powietrzu. Jednym słowem idealne miejsce przygód dla osób w każdym wieku.

The Małpi Gaj Rope Park is one of the longest such parks in the country. It consists of 10 routes with a length of more than one kilometre with varying degrees of difficulty. In total, climbers can challenge themselves with more than 100 different obstacles, while learning self-control, responsibility, balance techniques, and overcoming their fear of heights. The rope park at Busko-Zdrój is an unforgettable experience, bursting with adrenaline and physical exercise in the fresh air. In a word, it's an ideal place for adventures for people of all ages.

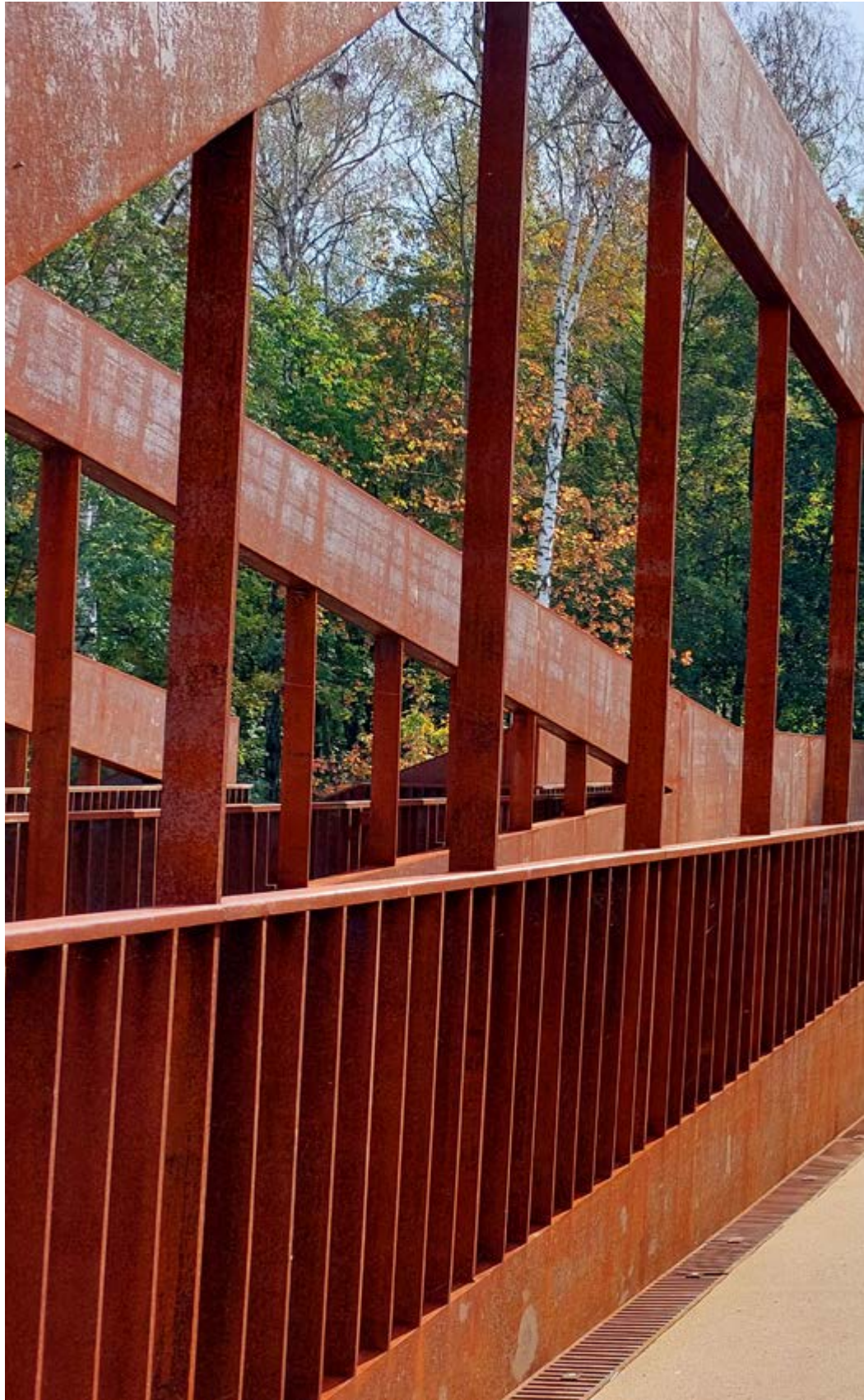

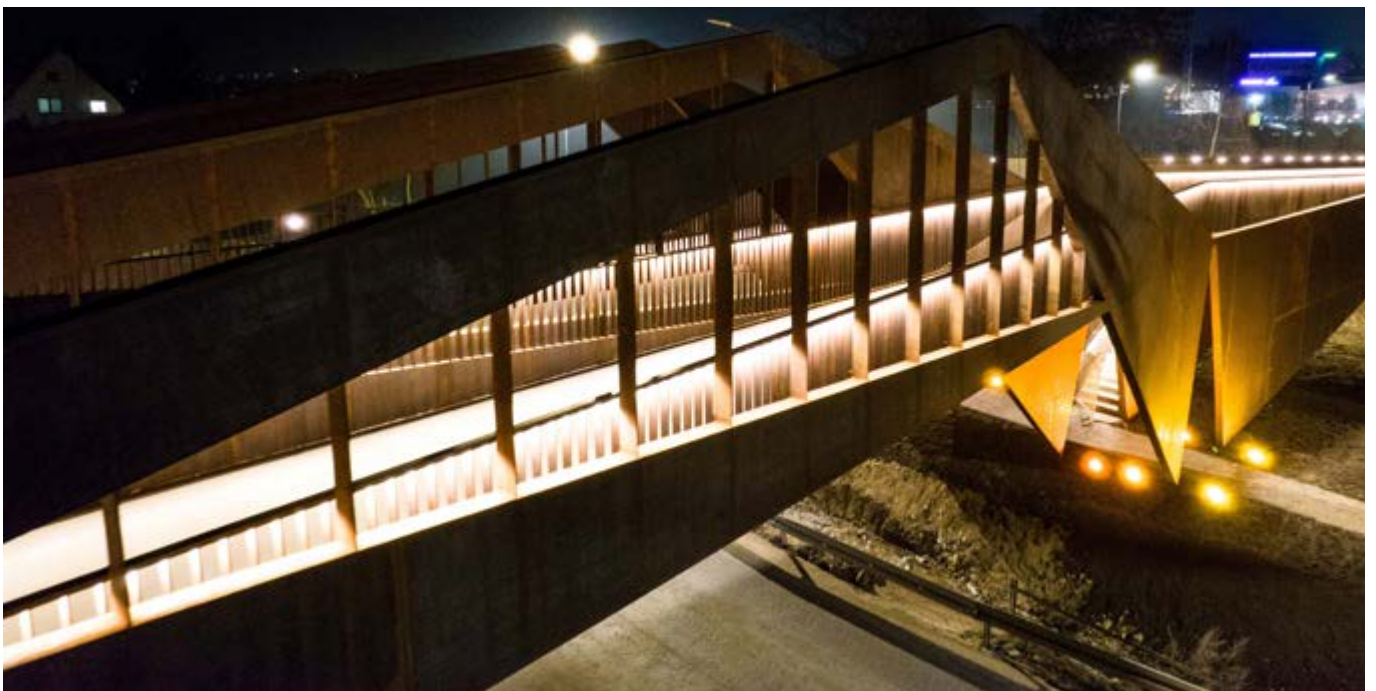

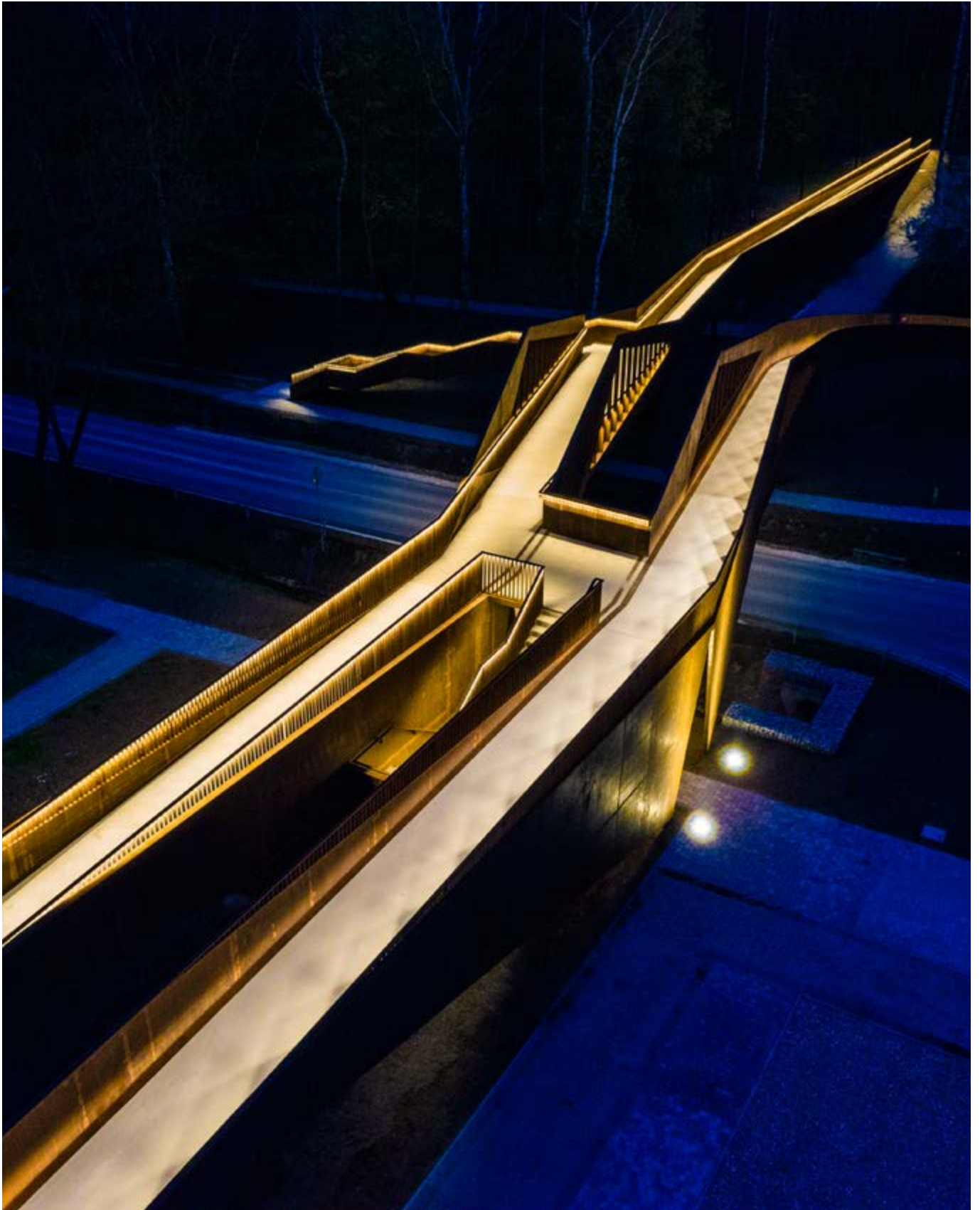
Kładka pieszo-rowerowa, która łączy park zdrojowy ze szpitalem uzdrowskim „Górka” niewiele ma wspólnego z tradycyjnym przejściem nadziemnym. Jej innowacyjna konstrukcja składa się z długiego łagodnego podejścia, mocno zaakcentowanego przekroczenia ulicy i trzech rozejść po drugiej stronie. Co ciekawe, do jej budowy użyto stali kortenowskiej, która pokrywa się charakterystyczną patyną w kolorze rdzy. Jak na prawdziwą gwiazdę przystało, buska kładka wzbudza wiele kontrowersji, jednak gdy zapada zmrok włączając jej delikatne światła, nikt nie potrafi się oprzeć jej urokowi.

The footbridge that connects the spa park with the Górka Health Resort Hospital has little in common with a traditional above-ground crossing. Its innovative design consists of a long gentle approach, a street crossing with bold design accents, and three branches of the stairway on the other side. Interestingly, weathered corten steel was used for its construction, which is covered with a characteristic rust-coloured patina. As is fitting for a real star, the footbridge has caused a lot of controversy, but when it gets dark, with its delicate lights turned on, no one can resist its charm.

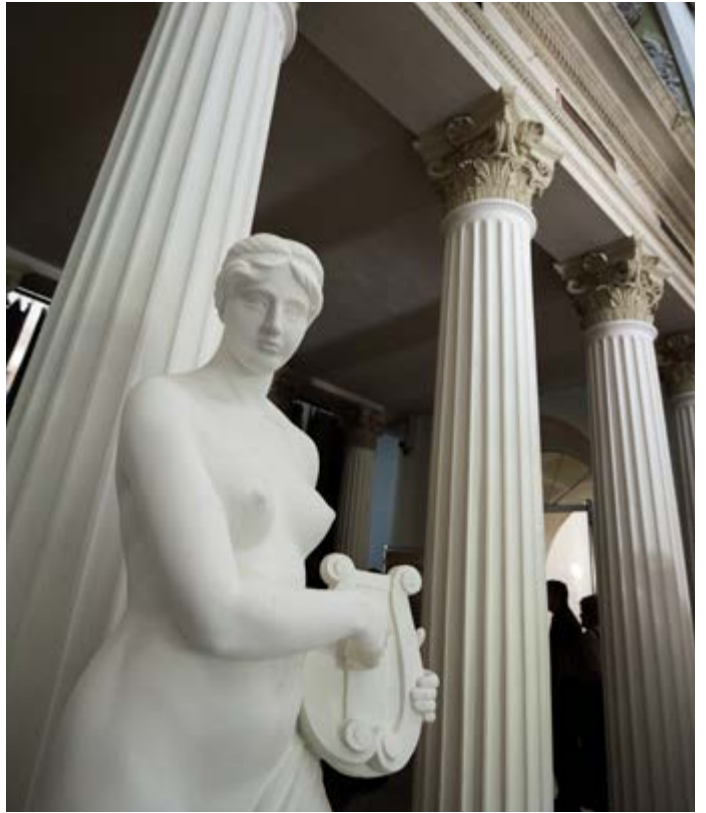
Kiedy w 1836 roku Henryk Marconi budo-
wał buskie Łazienki, w Królestwie Polskim
panowała moda na klasycyzm. Swoista
„świątynia zdrowia”, którą zamierzał stwo-
rzyć w Busku, musiała również posiadać
walory harmonii i proporcji starożytnych
budowli. Łazienki miały się także stać „ku-
racyjną agorą”, miejscem spotkań, rautów
i dystygowanych bali. Architekt połączył
wszystkie te funkcje, tworząc uniwersalny
gmach. Skrzydła boczne budynku służyły
celom mieszkalnym, podczas gdy korpus
główny, niczym rzymska świątynia wczes-
nochrześcijańska, dzielił się na atrium, pi-
jalnię uzdrowską oraz salę koncertową.
Pierwotnie wewnątrz to pełniło funkcję sali
balowej, z przestrzenią publiczną w nawie
główniej i kąpielową w pomieszczeniach
bocznych.

As Enrico Marconi was building the Łazien-
ki in Busko in 1836, the Kingdom of Poland
had an unremitting love for classicism. The
“health temple” of sorts, which Marconi plan-
ned on creating in Busko, also had to carry
the qualities alluding to the harmony and
proportion of ancient structures. Łazienki
was also meant to become a “therapeutic
agora”, a place of meetings, parties and di-
stinguished balls. The architect combined
all these functionalities by creating a univer-
sal structure whose side wings served resi-
dential purposes while the main body, remi-
niscent of an early Christian Roman temple,
was divided into an atrium, a resort drinking
room and a concert hall, initially a ballroom,
where the central nave was a public space,
and the side rooms served primarily bathing
purposes.

Zabudowa zdrojowa Buska to przykład bogactwa stylów architektonicznych. Klasycystyczne Łazienki czy neogotycka kaplica zdrojowa są świadectwem tradycji tego miejsca. O jego współczesności stanowi natomiast nowoczesna architektura, która doskonale współgra z układem parku zdrojowego i jednocześnie spełnia oczekiwania kuracjuszy. Funkcjonalizm łączy się tu z tradycją, tworząc jedną spójną całość. W okolicy Parku Zdrojowego znajdują się niemal wszystkie sanatoria i szpitale uzdrowiskowe. Większość z nich położona jest przy deptaku wzdłuż ulic Rzewuskiego i 1 Maja. Pierwsze wyrasta już ze zbocza Byczej Góry. Jest to sanatorium „Mikołaj” (1837) nazwane na cześć fundatora cara Mikołaja I, idąc dalej mijamy „Oblęgorek” (1903) oraz bardziej współczesne „Zbyszko” i „Słowacki”.

The Buskavian spa architecture flourished in the remembrance of the historic styles which were first present in the resort. The classicist Łazienki or the neo-Gothic style spa chapel serve to show the tradition of this place. Its contemporaneity can be seen in the modern architecture which spatially completes the layout of the spa park, while simultaneously meeting the patients' expectations. Its functionality connects with tradition and creates a coherent whole.

Nearly all of the sanatoriums and spa hospitals are located within the vicinity of the Spa Park. Most of them are situated along the pedestrian walkway along Rzewuskiego and 1 Maja streets. The first of them seems to spring right out of the slopes of Bycza Góra. This is the Mikołaj sanatorium (1837), named in honour of its founder, Czar Nicholas I (in the Polish spelling „Mikołaj”), while further on we pass the Oblęgorek sanatorium (1903) and the more contemporary Zbyszko and Słowacki sanatoriums.

Łącznikiem deptaków 1 Maja i Rzewuskiego jest skwer z fontanną, przy którym usytuowany jest monument Królowej Jadwigi, uznawanej za pierwszą buską kuracjuszkę. W tej okolicy położone są również największe obiekty hotelowo-sanatoryjne takie jak sanatorium „Włókniarz”, 21 Wojskowy Szpital Uzdrowskowo-Rehabilitacyjny, sanatorium „Nida” czy należący do „Uzdrowiska Busko-Zdrój” S.A. szpital uzdrowskiowy „Krystyna”.

Deptak na odcinku Rzewuskiego kończy się skrzyżowaniem z ul. Starkiewicza, przy której usytuowane jest rozbudowane w ostatnich latach, nowoczesne sanatorium „Astoria”.

The connection between the pedestrian areas of 1 Maja and Rzewuski streets is a square with a fountain, where there is a monument to Queen Jadwiga, considered to have been the first health tourist of Busko. In this area are also located the largest hotel and sanatorium facilities such as the Włókniarz sanatorium, the 21st Military Spa and Rehabilitation Hospital, the Nida sanatorium, and the Krystyna Spa Hospital, which belongs to the Uzdrowisko Busko-Zdrój S.A. company.

The pedestrian walkway on the Rzewuskiego section ends at the intersection with Starkiewicz street, where the modern Astoria sanatorium, redeveloped in recent years, is located.

Charakterystyczna dla wielu europejskich uzdrowisk architektura drewniana, zwana szwajcarską, była także przez wiele dziesiątek lat dominantą buskiego krajobrazu. Niestety z czasem nieprawidłowo eksploatowane obiekty o jakże delikatnej strukturze uległy zniszczeniu. Wzniesiona zupełnie od podstaw historyczna willa „Zielona” nawiązuje do tego zjawiska w architekturze, składając poniekąd hołd innym, niezachowanym do dziś obiektom. Już w dwudziestoleciu międzywojennym nowo powstałe budowle utrzymane były w o wiele bardziej luksusowym stylu modernistycznym.

A trademark of many European health resorts - the wooden architecture referred to as "Swiss" - used to dominate the Busko landscape for many years. Sadly, in time the inappropriately utilised buildings with a very delicate structure had been destroyed. The historical villa "Zielona", built from scratch, alludes to this architectural phenomenon and in a way salutes other, unpreserved structures. In the interwar period, the newly designed structures were built in a much more luxurious, modernist style.

Dzieje Szpitala „Górka” rozpoczynają się w 1917 roku, kiedy to do Buska przyjechał doktor Szymon Starkiewicz. Dzięki jego inicjatywie zawiązano Komitet Budowy Kolonii Leczniczej dla Dzieci, który wykupił tereny Żwirowej Góry. Pierwszymi budowlami „na Górcie” były pawilony wzniesione według projektu Jana Koszyca-Witkiewicza. W latach 1922-27 zbudowano szpital „Górka” i utworzono w jego sąsiedztwie park o charakterystyce lasu. W okresie XX-lecia międzywojennego park „na Górcie” był terenem zabaw i rehabilitacji małych pacjentów. Z myślą o nich zbudowano w tej przestrzeni spacerowej dużych rozmiarów mapę plastyczną Polski, której powstaniu przyświecała idea edukacji przez zabawę. W 1945 roku mapa została zniszczona – władza ludowa nie godziła się na utrzymywanie sanacyjnego placu zabaw.

The history of the Górka Hospital begins in 1917 with dr Szymon Starkiewicz's arrival in Busko. It is thanks to his initiative the Committee for Building Children's Health Camp (Komitet Budowy Kolonii Leczniczej dla Dzieci) was established, and later the committee purchased the Żwirowa Góra site. The first structures in the area were the pavilions designed by Jan Koszyc-Witkiewicz. Between 1922-1927 the Górka hospital was built and in its vicinity, a forest park was established. In the interwar period, the Górka park was a place of play and rehabilitation of small patients. With them in mind, and for their play with a hidden educational purpose, a large-scale raised-relief map of Poland was built in the park. In 1945 the map was destroyed - the Communist leadership could not tolerate a playground built by the "Sanacja" (Marshal Piłsudski's nonpartisan political movement).

W sąsiedztwie wzniesienia, naprzeciw bramy głównej prowadzącej do parku zdrojowego, wyróżnia się ciekawy budynek willi „Bristol”. Ten narożny gmach z charakterystyczną kopułą zakończoną iglicą powstał pod koniec XIX wieku i był własnością żydowskiej rodziny Zukermanów, którzy w dwudziestoleciu międzywojennym wynajmowali go Ministerstwu Spraw Wojskowych. Po gruntownym remoncie obiekt przekształcono w hotel „Bristol” Art & Medical SPA.

Near the hill and opposite the main gate leading to the Spa Park there is villa Bristol with its impressive structure. This impressive corner building with a characteristic spire-topped dome was erected in the late 19th century and was owned by the Jewish Zukerman family who rented it out to the Ministry of Military Affairs in the interwar period. Today, after a complete renovation, it is the home of Bristol Art & Medical SPA.

Bristol Art & Medical SPA harmonijnie łączy ze sobą tradycję z nowoczesnością. Wnętrza hotelu zostały zaprojektowane z dbałością o każdy szczegół. Nowocześnie urządzo-

na, ascetyczna wręcz restauracja sąsiaduje z lobby-barem utrzymanym w klimacie klubowym. Kameralne spa odpowie na potrzeby najbardziej wymagających gości.

Bristol Art & Medical SPA harmoniously combines tradition and modernity. The hotel interiors have been designed with great attention to the smallest detail. The modern and al-

most ascetic restaurant neighbors the club-style lobby bar. A cosy spa is suited to the needs of even the most demanding guests.

Park Zdrojowy w Busku-Zdroju został założony w XIX w. i towarzyszył uzdrowisku od początku jego istnienia. W jego sercu znalazł się Zakład Kąpielowy "Łazienki" (dziś Sanatorium "Marconi") natomiast główną osią przestrzeni jest Aleja Marzeń, prowadząca do bramy głównej.

Buski park zdrojowy może się poszczycić układem przestrzennym, który nawiązuje do wielkich założeń pałacowych tworzonych na ziemiach polskich od połowy XVIII wieku. Swój nietuzinkowy charakter zawdzięcza połączeniu geometrycznego ogrodu francuskiego z an-

gielskim parkiem, na pozór mniej przemyślanym, a przez to bliższym naturze. Ogród francuski, zaprojektowany na poziomie konceptu przez samego architekta Henryka Marconiego, utrzymuje linie główne podziału nakreślone przez gmach i jego wyraźnie dominujący ryzalit z otwartym portykiem arkadowym, wspartym na kolumnach w stylu korynckim. Tam, gdzie architektura redukuje się, powoli zanika także wyraźny szachownicowy układ ogrodu, oddając coraz więcej miejsca niczym niekontrolowanej przyrodzie.

The Spa Park in Busko-Zdrój was founded in the 19th century and accompanied the spa from the very beginning of its existence. At its heart was the Łazienki bathhouse (today the Marconi Sanatorium), while the main axis of the space is the Avenue of Dreams, leading to the main gate. Since its inception, the Busko spa park prided itself in the spatial layout reminiscent of the grand palace layouts designed in Poland from the mid-18th century. Its hallmark is the consistently implemented spatial dualism of sorts – a coexistence of a geometric French-style garden

with an English-style park, seemingly more chaotic and so closer to nature. The French-style garden, conceptually designed by the architect Enrico Marconi, maintains the main divider lines outlined by the structure itself and its dominating avant-corps with an open arcaded portico supported by Corinthian-style pillars. Where architecture slowly reduces, the clear chessboard layout of the garden also disappears, leaving more and more room to the unrestricted nature.

Nieodłącznym elementem małej architektury parkowej występującej w uzdrowiskach całej Europy są muszle koncertowe. To twórcze rozwinięcie muzycznych altan na dobre zdomowało się w miastach Starego Kontynentu już w XIX wieku. Moda na organizowanie publicznych koncertów pojawiła się dzięki zaangażowaniu orkiestr wojskowych i bardzo szybko wkroczyła na teren kurortów.

The inherent element of small park architecture present in health resorts all over Europe are bandshells - a creative development of all styles of music bowers which became nearly permanent fixtures in 19th century towns. The trend of public concerts, initially organised mainly with the participation of military bands, quickly spread to all kinds of health resorts.

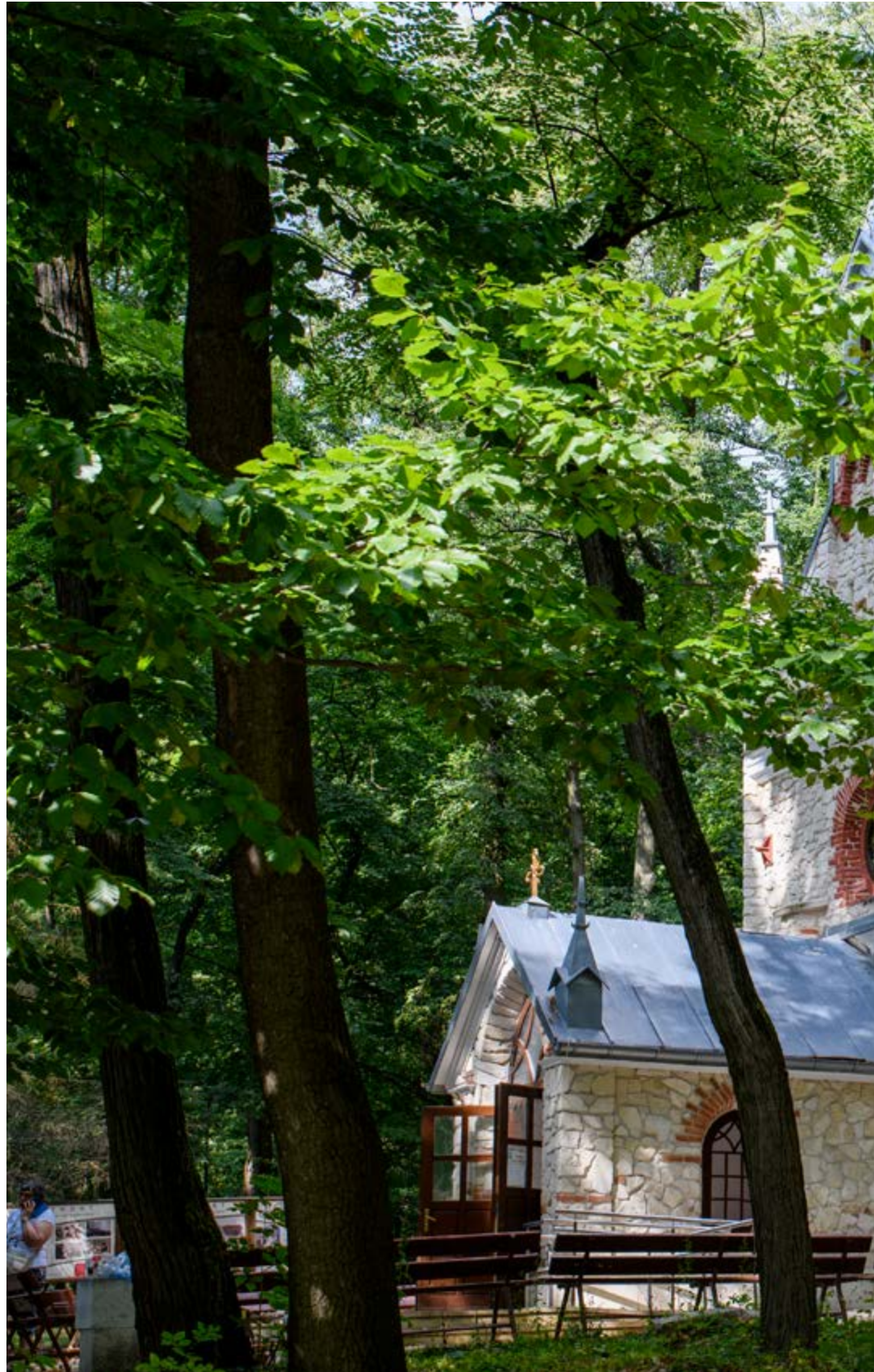

Zbudowana ze składek buskich kuracjuszy w 1888 roku kaplica zdrojowa pw. św. Anny nosi wyraźne cechy neogotyckie. Ta dość kameralna świątynia góruje nad ogrodem francuskim parku zdrojowego. Jej charakterystyczną cechą pozostaje niezmiennie od lat niewielka strzelista wieżyczka na sygnaturkę zdobiąca zachodnią fasadę budynku.

Built thanks to the donations of Busko spa patients in 1888, St Ann's resort chapel is clearly neo-Gothic in style. This petite temple overlooks the French garden of the spa park. Invariably, its hallmark remains the small but soaring signal tower on its western facade.

Buski park zdrojowy to organizm żywy, ciągle rozrastający się, tworzący nowe przestrzenie poświęcone również zbiorowej pamięci wielkich twórców, którzy zaszczylili niegdyś miasto swą obecnością. Organizowane corocznie w Busku-Zdroju liczne festiwale, koncerty i spotkania sprzyjają jego dalszemu rozwojowi.

The Busko spa park is a living organism, always growing, creating new spaces also devoted to public history of great artists who graced the town with their presence. Many festivals, concerts and meetings organised in Busko-Zdrój each year foster these events.

Park Zdrojowy, w układzie z 1824 r. zmieniał swoją wielkość i funkcjonalność wraz z rozwojem uzdrowiska. W czasie wojny uległ jednak znacznej dewastacji, a powojenna renowacja zatarła pierwotną koncepcję ogrodu. W latach 2019-2021 buski park zdrojowy został poddany rewitalizacji, ukierunko-

wanej na przywrócenie pierwotnego układu alejek. Dziś swoim kształtem nawiązuje do tradycyjnej kompozycji parkowej, a dzięki nowoczesnemu oświetleniu zsynchronizowanemu z dźwiękiem i z pokazem fontann tworzy dodatkową, niesamowitą atrakcję plenerową.

The Spa Park, laid out in 1824, has changed its size and functionality along with the development of the spa. During the war, however, it suffered considerable devastation, and the post-war restoration obliterated the original concept of the garden. In 2019-2021, the Spa Park

of Busko underwent a revitalization aimed at restoring the original layout of the pathways. Today, its shape is reminiscent of the traditional park composition, and thanks to modern lighting synchronised with sound and fountain displays, it creates an additional, amazing outdoor attraction.

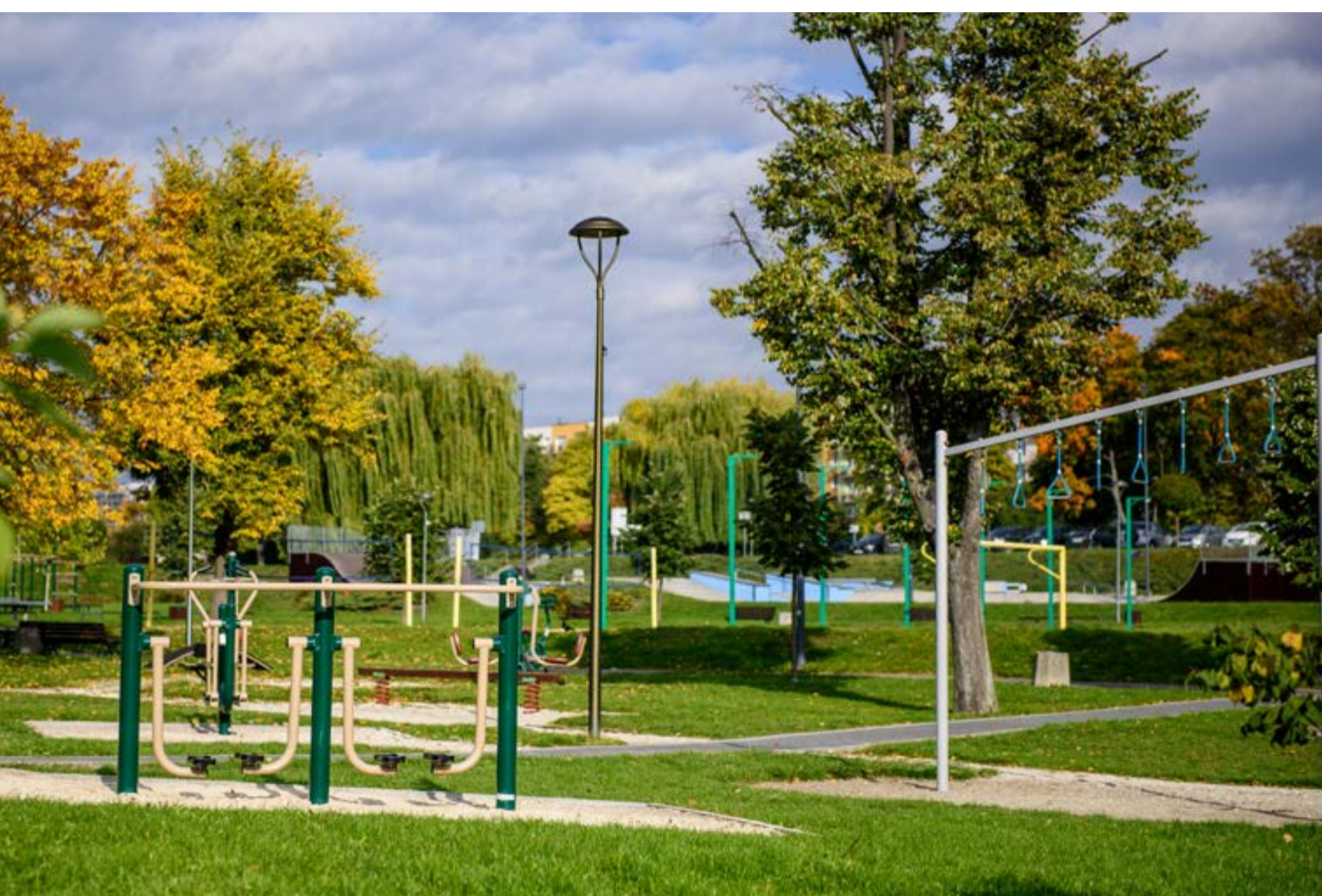

Busko się zmienia, zyskuje nowe atrakcyjne przestrzenie, wypełnia luki urbanistyczne tworząc infrastrukturę służącą wszystkim, zarówno przyjeźdźcom jak i miejscowym. Dobrym przykładem jest otoczenie Stawu Niemieckiego położonego pomiędzy miastem a źródłem, które w ostatnich latach stało się wielkim skwerem służącym rekreacji, zabawie, spacerom i pogawędkom. Tam, gdzie kiedyś w ciemnościach siedzieli jedynie zapaleni wędkarze, teraz przebywają całe rodziny. Najmłodsi bawią na placu zabaw, młodzież próbuje swoich sił w skateparku, dorośli trenują na ścieżce zdrowia, zaś seniorzy spacerują, podziwiając fąbędzie, które zadomowiły się tu na stałe.

Busko is changing, gaining new attractive spaces, and filling urban gaps by creating an infrastructure that serves everyone, both visitors and locals. A good example is the surroundings of the German Pond located between the city and the spring area, which in recent years has become a large square for recreation, fun, walks, and chats. Where once only avid anglers sat in the dark, now whole families spend their leisure time. The youngest play on the playground, teens try their hand at the skatepark, adults exercise on the health path, and seniors go for walks, admiring the swans that have settled here permanently.

Pomiędzy parkiem zdrowym a skate-parkiem znajduje się Stadion Miejski, który wybudowano w połowie lat sześćdziesiątych. Od tamtego czasu obiekt gruntownie zmienił swoje oblicze. Przemianę przeszły boiska, pojawiło się sztuczne oświetlenie, dzięki któremu można trenować nawet po zmroku, a dla kibiców przyjezdnych powstał oddzielny sektor.

Obecnie w skład Stadionu wchodzi kompleks pięciu boisk, w tym czterech o nawierzchni naturalnej. Oprócz nich znajdują się tutaj korty, boisko wielofunkcyjne, boisko do squasha oraz bieżnia lekkoatletyczna. W skład kompleksu wchodzi również nowoczesny budynek, w którym swoją siedzibę ma Buski Ośrodek Sportu i Rekreacji. Oprócz pomieszczeń administracyjnych znajdują się tutaj szatnie, magazyny, sale do ćwiczeń, sala konferencyjna i punkt gastronomiczny.

Between the Spa Park and the skate park is the Municipal Stadium, which was built in the mid-1960s. Since then, the facility has had a complete makeover. The pitches have been transformed, artificial lighting been installed, thanks to which you can train even after dark, and a separate sector has been created for visiting fans. Currently, the stadium consists of a complex of five pitches, including four with a natural surface. In addition to these, there are tennis courts, a multi-purpose pitch, a squash court, and an athletics track. The complex also includes a modern building, where the Busko Sports and Recreation Centre is located. In addition to administrative space, there are locker rooms, storerooms, exercise rooms, a conference room, and a catering point.

Położone na skraju Parku Zdrojowego BSCK to instytucja kultury skupiająca w swoich murach znaczną część życia artystycznego i kulturalnego miasta. Patronuje mu ze swojej ławeczki Wojtek Belon, pochodzący z Buska Bard Poni-dzia, założyciel zespołu „Wolna Grupa Bukowina”. Każdej wiosny organizowany jest tu festiwal jego imienia, który rozpoczyna cykl najważniejszych wydarzeń, tworzących swoisty kalendarz kulturalny Buska. Jego najważniejszy punkt stanowi Międzynarodowy Festiwal Muzyczny im. Krystyny Jamroz odbywający się na przełomie czerwca i lipca gromadzący corocznie plejadę gwiazd światowej estrady jak również godnych wysokiej kultury melomanów.

Located on the edge of the Spa Park, the Busko Local Cultural Centre is a cultural institution that gathers within its walls a significant part of the artistic and cultural life of the city. The centre is watched over from his bench by a bronze statue of Wojtek Belon, the „Bard of Poni-dzia”, the founder of the musical group „Wolna Grupa Bukowina” and a native of Busko. Every spring, a festival named in his honour is organised here, which begins a cycle of the most important events that form the backbone of the cultural calendar of Busko. Its most important point is the Krystyna Jamroz International Music Festival, held at the turn of June and July, which annually gathers a constellation of world stars of the stage as well as music lovers hungry for high culture.

Bogata oferta kulturalna to wizytówka Buska-Zdroju. Liczne festiwale, koncerty, festyny adresowane są zarówno do przybywających tutaj po zdrowie kuracjuszy, jak i rodowitych buszczyan. Miasto stawia na różnorodność. Obok oferty skierowanej do słuchacza o bardzo wysublimowanym guście, tworzy nowoczesne, często plenerowe imprezy, których kwintesencją są coroczne Dni Buska-Zdroju organizowane w rocznicę lokacji miasta.

A rich cultural offer is the calling card of Busko-Zdrój. Numerous festivals, concerts, and fairs are addressed to both those who come here for health treatments, and locals. The city focuses on diversity. In addition to cultural offers addressed to listeners with very refined taste, it also creates modern, often outdoor events, the quintessence of which are the annual Busko-Zdrój Days organised on the anniversary of the charter of the city.

Aleja Mickiewicza pozostaje od czasów założenia uzdrowiska głównym łącznikiem pomiędzy zdrojem a miastem. Właśnie w ten sposób kolejne pokolenia buszczan rozróżniają te dwie części miejskiego organizmu i choć przez dziesięciolecia zdołano zabudować przestrzeń powstałą pomiędzy tymi światami, to jednak do dzisiaj Zdrój pozostaje zdrojem, a Busko – miastem. Aleja Mickiewicza w ostatnich latach przeobraziła się z ulicy o dość niejasnej funkcji, której jedynym walorem były porastające ją kasztany, w prawdziwe uzdrowskie corso. Rewitalizacja w tym przypadku była totalna i zakończyła się pełnym sukcesem. Nowa aleja dalej łączy rynek z Łazienkami, ale także, co być może ważniejsze, w zdecydowanie większym stopniu niż kiedyś wiąże ze sobą ludzi. Dzięki temu wielu kojarzy się dziś z atrakcyjną przestrzenią spotkań i wypoczynku.

Mickiewicza Alley (Aleja Mickiewicza), from the early days of the Busko resort, remains the link between the springs and the town. This is the way generations of Buskovians have differentiated between the two parts of the town body and although over decades the space between those two worlds was built up, to this day Zdrój is the spring, and Busko is the town. In the recent years, Aleja Mickiewicza was transformed from a street with an unclear function, whose only quality were the chestnut trees, into a real resort corso. The complete restructuring in this case was entirely successful. The new alley still links the square with Łazienki but also, more importantly, brings people together in a much broader sense than before, and has become a more attractive space for meetings and leisure.

Idąc aleją Mickiewicza, trudno nie zauważyć postaci Leszka Czarnego, który nieco spod byka patrzy na niekończący się łańcuch kuracjuszy i mieszczan idących a to na dół, a to znów w górę alei. Wyraz „byk” pojawia się tu nie bez przyczyny, gdyż księżę krakowski stoi pod dawną Byczą Górą. Również słowo „dawna” jest tu jak najbardziej na miejscu, ponieważ wskutek powstania artystycznej instalacji góry... tej pierwotnej już nie ma. Leszek Czarny zasłużył sobie na pomnik, to on bowiem w 1287 roku na prośbę właścicieli Buska, Norbertanek, nadał mu prawa miejskie. Księżę trzyma w swych rękach miecz i tarczę, a do pasa ma przypiętą sakiewkę. Powszechnie też wiadomo: „kto pogłaszcze kiesę Leszka bogactwo go nie omieszka”.

Walking further down Mickiewicz Alley it would be hard to miss the silhouette of Leszek Czarny who is gazing (slightly frowningly) at the endless line of patients and townsmen going up and down the alley. The Kraków prince's statue is located at the former Bycza Góra hill - and "former" is definitely the right word to use as since the formation of the artist installation, the hill is virtually non-existent. Leszek Czarny's statue-worthiness is due to the fact that in 1287, at the plea from the owners of Busko at the time - the Norbertines (Poland's oldest female order) - he gave Busko its town privileges. The prince is holding a sword and shield, and has a pouch on his belt. It is also commonly known that „whoever touches Leszek's purse, with his wealth will be blessed.”

Jedną z najbardziej oryginalnych budowli stojących przy alei Mickiewicza jest willa „Derśław” zbudowana w latach 1911-15 przez lekarza uzdrowiskowego, Rosjanina Wasyla Jakobsa. Willa przypomina niewielki zameczek otoczony suchą fosą, do którego dojście możliwe jest jedynie po dość wysokim kamiennym moście. Na balkonie, nad wejściem, widać rycerza z halabardą w renesansowej zbroi. Jest to oczywiście wspomniany Derśław, a dokładniej Dzierżko, fundator buskiego klasztoru Norbertanek. Jego figura ustawiona w tym miejscu przypomina bardziej członka straży zamkowej aniżeli właściciela obiektu. Obecnie w zameczku działają pensjonat i restauracja znana z serwowania dań kuchni regionalnej.

Built between 1911 and 1915 by the resort doctor, the Russian Vasily Vasilyevich Jakobs, villa Derśław is one of the most original structures located on Mickiewicz Alley. The villa resembles a small castle surrounded by a dry moat and only accessible via a steep stone bridge. On the balcony over the entrance there is a knight with a halberd, dressed in Renaissance-style armor. It is Derśław in the flesh, or rather Dzierżko, the founder of the Busko Norbertines monastery, although here he looks more like a castle guard member than its owner. Today, the castle is home to a resident hotel and a restaurant known for serving regional cuisine.

W niedużym dystansie od Al. Mickiewicza znajdują się dwa odrestaurowane, zabytkowe budynki przy ul. Bocznej, które powstały w latach 20-tych ubiegłego wieku. Kiedyś mieściły się tu mieszkania socjalne, dziś jest to Centrum Aktywizacji Społecznej, a także siedziba organizacji pozarządowych oraz lokalnego klubu seniora. Po wybuchu wojny na Ukrainie jeden z budynków wykorzystywany jest również jako miejsce spotkań i integracji uchodźców.

Not far from Al. Mickiewicza there are two restored, historic buildings at Boczna Street, which were established in the 1920s. Once these were used for social welfare housing, today they are home to a Centre for an Active Society, as well as the headquarters of non-governmental organisations and the local senior club. After the outbreak of the war in Ukraine, one of the buildings is also used as a meeting place for integration of refugees.

WILLA POLONIA

Nieopodal rynku aleja Mickiewicza może poszczycić się najciekawszą spośród zachowanych willą reprezentującą w pełnej krasie zanikający już styl „szwajcarski”. Jest to willa „Polonia” zbudowana na początku XX wieku przez lekarza zdrojowego, doktora Juliana Majkowskiego. Obecnie, w jej wnętrzach mieści się Galeria Sztuki.

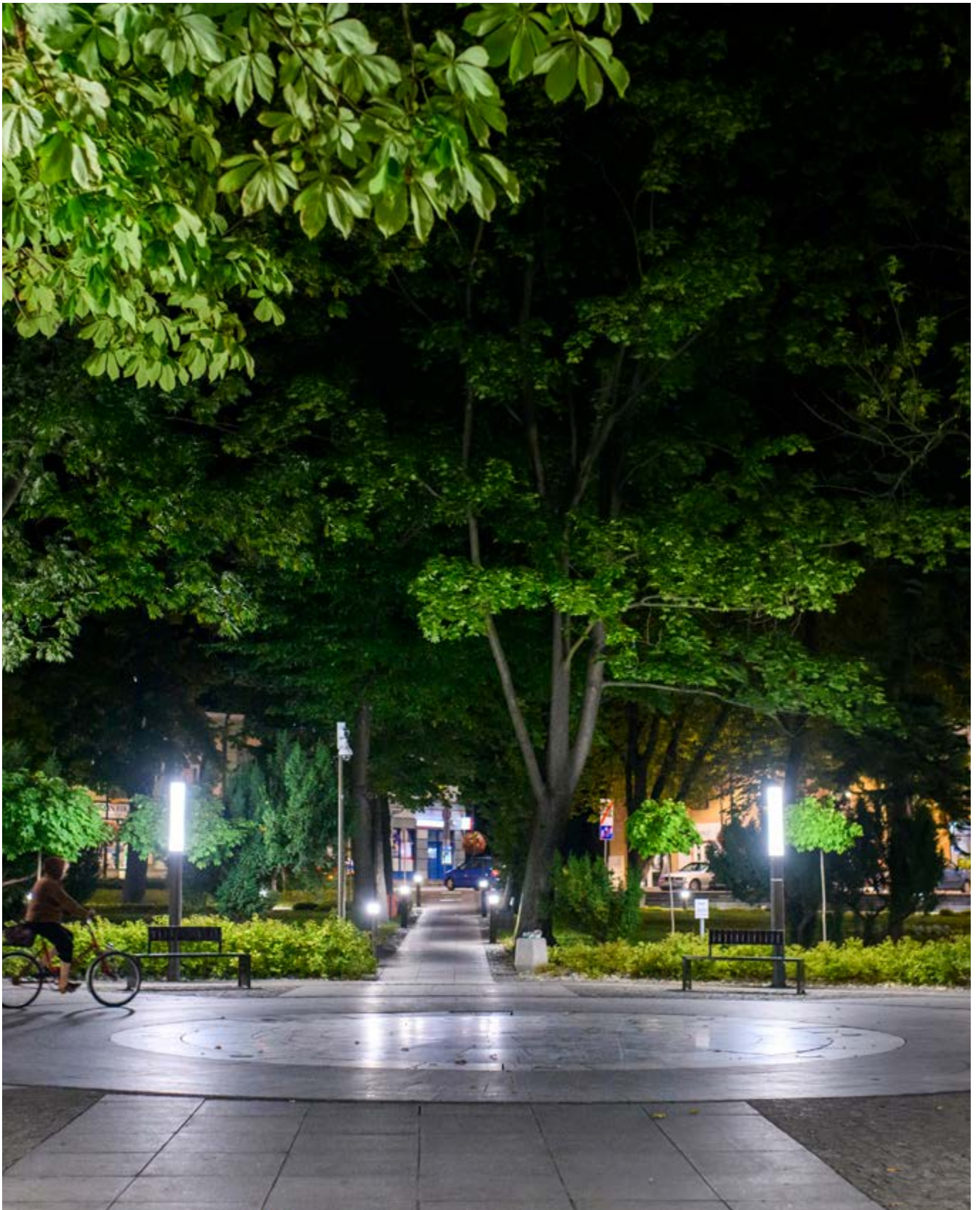
W ostatnim czasie willa „Polonia” doczekała się kapitalnego remontu. Dzięki temu ten znakomity przykład dawnej architektury uzdrowskiej będzie służył kolejnym pokoleniom Buszcan i kuracjuszy.

Not far from the market square, Al. Mickiewicza can boast the most interesting of the preserved villas, representing in full splendour the already fading „Swiss” style. This is the Polonia villa, built at the beginning of the 20th century by a local doctor, Dr. Julian Majkowski. Today, it houses an Art Gallery.

Recently, the Polonia villa has undergone a major renovation. Thanks to this, this excellent example of the old SPA architecture will serve the next generations of Buskovians and health tourists.

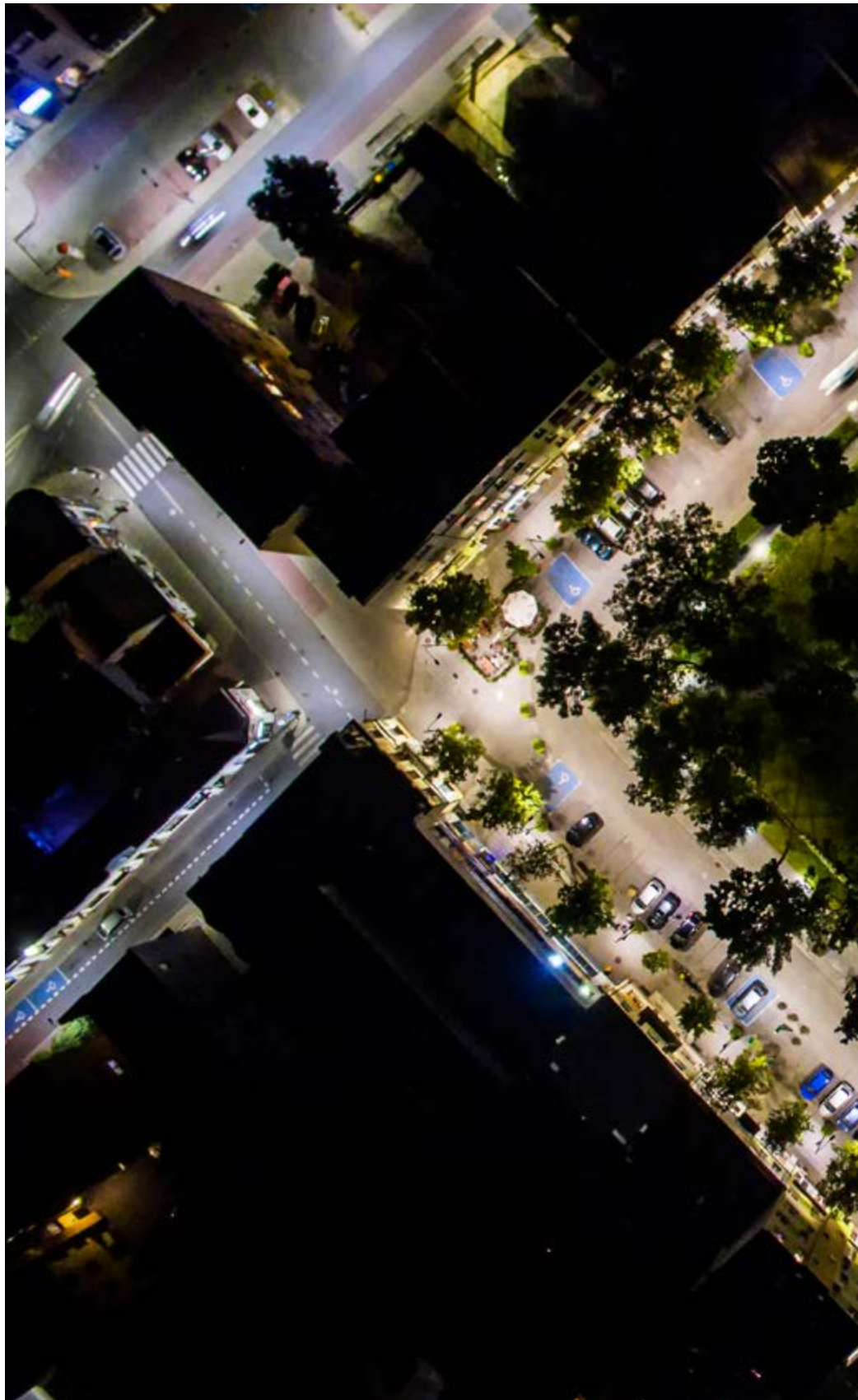

Środkową część Placu Zwycięstwa stanowi nieduży park miejski. Jego centralny punkt – fontanna, wraz z ławeczkami oraz otaczającą ją zielenią krzewów i drzew jest ukojeniem w gorące dni, a nocą stanowi jeden z najpiękniej oświetlonych punktów miasta.

Zabudowa rynku, jaką możemy dziś oglądać, powstała w dużej mierze po wielkim pożarze, który nawiedził miasto w 1820 r. Zwiedzając to miejsce warto zwrócić uwagę na budynek pod numerem 17. To duży narożny dom, w którym Feliks Rzewuski (założyciel uzdrowiska) umieścił pierwszy w Busku pensjonat i zakład kąpielowy. Kuracjuszy leczono w nim m.in. kąpielami w wodzie siarczkowej, dowożonej w beczkach ze źródeł zdrojowych.

The central part of Plac Zwycięstwa forms a small city park. Its central point, the fountain with its benches and the surrounding greenery of shrubs and trees, is a consolation on hot days, and at night it is one of the most beautifully lit points of the city.

The market square buildings we can see today were largely built after the Great Fire that struck the city in 1820. When visiting the square, it is worth paying attention to the building at number 17. This is a large corner house where Felix Rzewuski (founder of the spa) established the first Busko guest house and bathing facility. The guests were treated with, among other things, baths in sulphide water, delivered in barrels from springs at the location of the future spa.

Dawny kościół klasztorny (obecnie parafialny) pw. Niepokalanego Poczęcia NMP swoją obecną bryłę zawdzięcza gruntownej przebudowie dokonanej po pożarze z 1820 roku. Klasycystyczny charakter budowli przełamuje jedynie dostawiona do pierwotnej nawy renesansowa kaplica św. Anny wzniesiona w latach 1592-1621. Co ciekawe, XIX-wieczna przebudowa kościoła była na tyle gruntowana, iż doszło wręcz do jego przeorientowania. Węższe, typowe dla świątyń klasztornych, wydłużone prezbiterium stało się wówczas nawą zakończoną nową fasadą skierowaną w stronę miasta. Dawne, zdradzające jeszcze cechy gotyckie, główne wejście do świątyni zostało zamurowane, dzięki czemu wewnętrzną zachodnią ścianę zaadaptowano na potrzeby nowego ołtarza głównego.

A former convent church (now parish) of the Immaculate Conception of Blessed Virgin Mary owes its contemporary image to a complete renovation which took place after a fire in 1820. The classicist character of the building is slightly broken only by the Renaissance St Ann's chapel, built between 1592 and 1621 and added to the original aisle. Interestingly, the 19th century reconstruction was detailed enough for the church to be reoriented. The narrow presbytery, elongated and typical for convent churches then became an aisle, completed by a new facade in the direction of the town. The former main entrance with its Gothic style qualities was bricked over and thus, the inner western wall was adapted for the needs of the new main altar.

„Peretka” Buska, drewniany kościół pw. św. Leonarda, ma znakomite położenie na południowej krawędzi Garbu Pińczowskiego. Dzięki temu w pogodne dni z jego najbliższego otoczenia widać nawet dalekie pasmo Tatr Wysokich. Otaczający świątynię stary cmentarz tworzy naturalną otulinę tego kameralnego zabytku wzniesionego w 1699 roku. Jest to budowla jednonawowa z zamkniętym wielobocznym węższym prezbiterium, z kruchtą od zachodu oraz niewielką zakrystią dostawioną od północy. Kościół pokrywa gontowy dach a okalają go oszalowane ściany.

A real gem of Busko, the wooden St Leonard's church is conveniently located at the southern edge of the Garb Pińczowski (a Cretaceous marl hill) and on sunny days even the distant High Tatras are visible. The old cemetery which surrounds the temple creates a natural buffer zone for this intimate, 1699 landmark. It has one aisle with a narrow, polygonally closed presbytery, a western vestibule and a small sacristy added from the north. The church has a shingle roof and lined walls.

Wnętrze świątyni prezentuje w dużym stopniu jednolity styl. Późnobarokowe ołtarze harmonijnie współgrają z kameralnym wystrojem. Również barokowa w swej estetyce zachowała się polichromia położona na stropie prezbiterium. Dominantą przestrzenną wnętrza jest też polichromowana belka tęczowa z tradycyjną Grupą Ukrzyżowania.

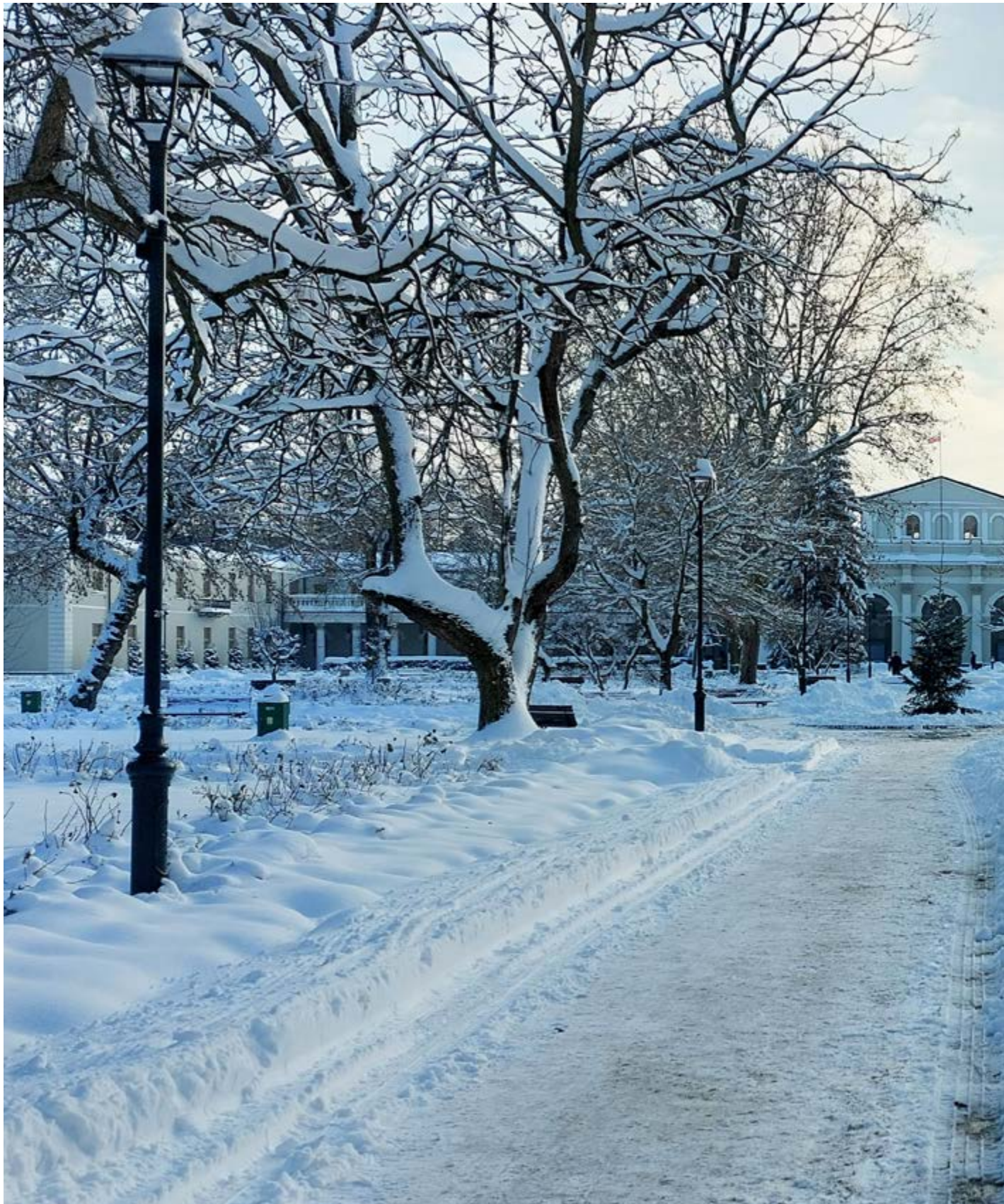
The inside of the church is mostly homogenous in terms of style. Late-baroque altars harmonise with the intimate interior. The polychromy, located in the foot of the presbytery, is also baroque in its aesthetic. The spatial dominant of the interior is unalterably the polychrome rood beam with a traditional Crucifixion Group.

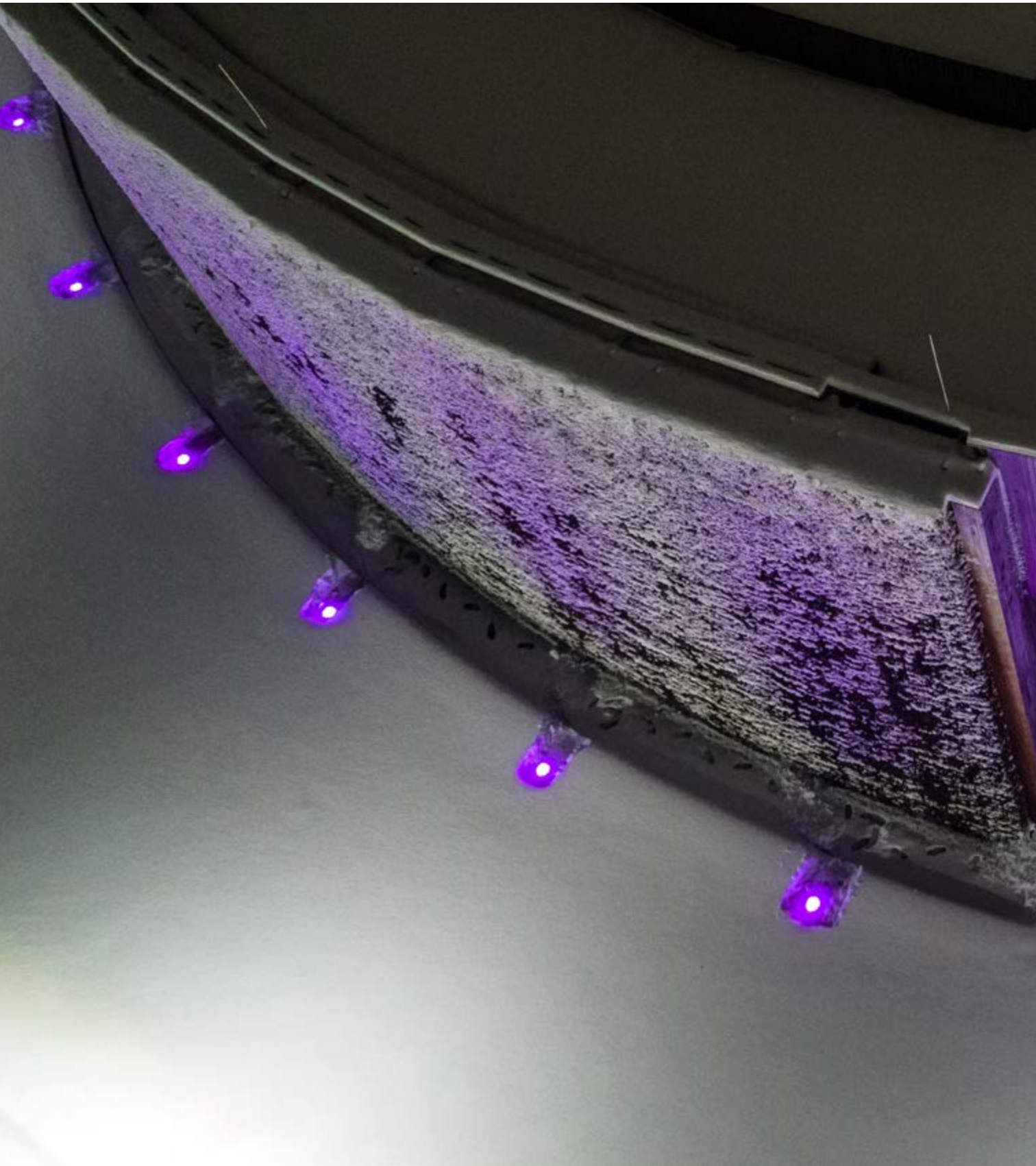

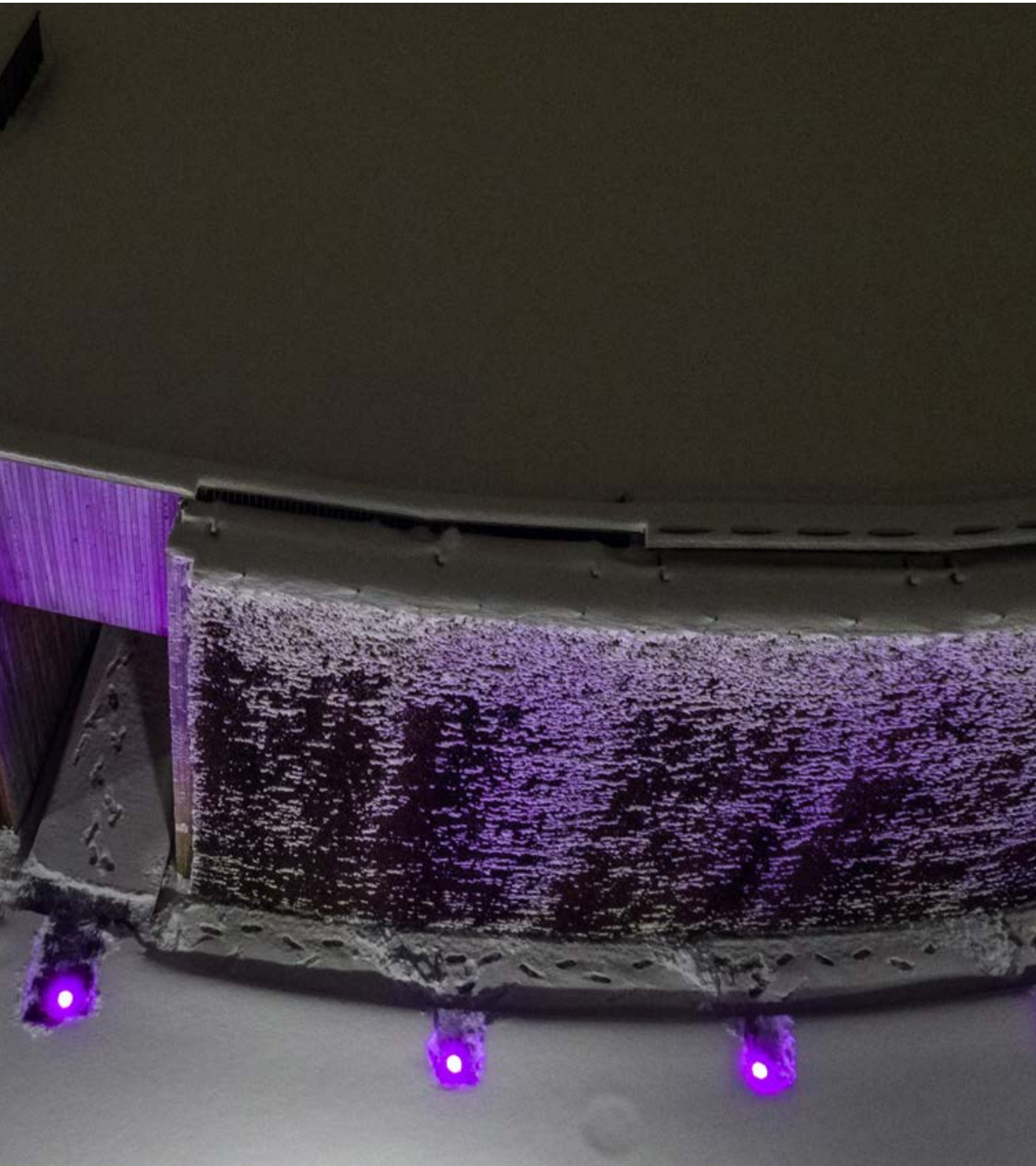

Ścieżka rowerowa o charakterze okrężnym, która łączy miasto z kompleksem Lasu Weleckiego, to miejsce często odwiedzane zarówno przez kuracjuszy, jak i samych buszczań. Poprowadzona niezależnie od przebiegu dróg jezdnych jest idealnym miejscem do podjęcia różnego rodzaju aktywności fizycznych. Istniejąca bezpośrednio przy niej infrastruktura pozwala na chwilę odpoczynku i relaksu. Nie brakuje także innego typu atrakcji położonych w jej sąsiedztwie. Bodaj najstłynniejszymi są słynna sosna oraz szlak pieszy PTTK łączący przebieg ścieżki z Grochowiskami, miejscem ważnej bitwy powstania styczniowego, i dalej – z Pińczowem.

The round cycle path linking the town with the Welecki forest area is a popular spot among both resort patients and Busko residents. Running independently from the roads, it is the perfect place for all kinds of physical activity. The existing direct infrastructure allows for relaxation and leisure. There is an abundance of other attractions around - a famous pine tree or the PTTK hiking trail linking the cycle path with Grochowiska, the location of an important battle in the January Uprising and further on, with Pińczów.

Sosna pospolita rosnąca na skraju Lasu Weleckiego nie jest... aż tak pospolita. Drzewo to ma nietypowy pokrój, imponujące rozmiary oraz kształt odsłoniętego systemu korzeniowego, który zawdzięcza jedynie działaniom sił natury. Ta oryginalna atrakcja przyrodnicza leży nieopodal ścieżki rowerowej, bezpośrednio przy niebieskim szlaku PTTK biegnącym z Buska do Pińczowa.

The common pine, located at the edge of Welecki forest is not that common after all, thanks to its unusual structure, impressive size and the shape of its exposed root system which it owes only to the powers of nature. This unique natural attraction is located nearby the cycle path, directly at the PTTK blue trail from Busko to Pińczów.

Położony w bezpośrednim sąsiedztwie miasta rezerwat „Zimne Wody” (nazwany tak przez okolicznych mieszkańców) to niezwykle popularny, szczególnie wśród kuracjuszy, cel krótkich wycieczek. W dojściu do jego obszaru pomocny jest szlak pieszy PTTK rozpoczynający się w centrum mia-

sta. Na całym terenie występują pokłady grubokrystalicznego gipsu, który tworzy tu liczne szczeliny i kanały. Rezerwat pokrywają murawy kserotermiczne. Występują tu między innymi osławiony przez Wojtkę Belonę w piosence o Poniżniu miłek wiosenny, a także dziewięsiś bełtodygowy.

Located in the immediate vicinity of the town, the reserve Zimne Wody (Cold Waters) is a very popular (especially among resort patients) short excursion destination. The PTTK hiking trail is very helpful in reaching it as it starts at the center of town. Vast deposits of gypsum with megacry-

stals are present in the entire Zimne Wody area, creating numerous cracks and canals. The whole area is covered by xerothermic grasslands including *adonis vernalis*, or pheasant's eye and *carlina acaulis*, or silver thistle - known from Wojtek Belon's songs about Ponidzie.

Alternatywnym celem krótkich wypraw rowerowych z buskiego uzdrowiska jest położony nieopodal Radzanowa zbiornik wodny – doskonałe miejsce do letniego odpoczynku, kąpeli wodnych czy słonecznych. Z Buska do Radzanowa biegnie kolejna ścieżka rowerowa, której niewielka

długość i dogodne ukształtowanie zachęcają do lekkiego wysiłku. Można ją więc polecić każdemu, kto po kąpielach siarkowych zamarzy o pluskaniu się w bardziej klarownej wodzie.

An alternative destination of short bike trips from the Busko resort is the water reservoir near Radzanów – the ideal place for summer leisure – sunbathing and swimming. Another cycle path leads from Busko to Radzanów

– its length and low difficulty level make it perfect for anyone who, while taking a break from sulphuric baths, wishes to swim in clearer waters.

Polecamy / Recommendations

Strona www Gminy Busko-Zdrój
Busko-Zdrój municipality website
www.busko.pl

Strona www Centrum Informacji
Turystycznej
Busko-Zdrój Tourist Information
Center website
<http://busko.travel/pl>

Profil Facebook Gminy Busko-Zdrój
Busko-Zdrój municipality Facebook page
<https://www.facebook.com/busko.eu>

Strona www Towarzystwa Miłośników
Buska-Zdroju
Busko-Zdrój Lovers Association website
<http://tmb.busko.pl>

Film promocyjny Gminy Busko-Zdrój
Busko-Zdrój municipality promotional video

Strona www „Uzdrowiska Busko-Zdrój” S.A.
Busko-Zdrój Resort website
<http://www.ubz.pl>

Zdjęcia / Photographs:

Archiwum UMIG – str. 2-9, 12-18, 20-29, 34-35, 52-53, 60-61, 64-93, 108-111, 113, 122

Piotr Kaleta – str. 32-33, 62-63, 80-81, 100-107, 120-121, 132-137

Archiwum Astoria – str. 37, 48, 49

Bristol – str. 43-46

Basen – fot. Krzysztof Pęczalski

Restauracja pokoje, medical Spa – Marcin Boruń

Daniel Piwowarczyk – str. 12-13, 19, 30-31, 36-39, 42, 47, 48, 50, 51, 54-60, 68-69, 84-89, 94-99, 129-131, 140-143

Tekst / Text:

Michał Jurecki, Urząd Miasta i Gminy w Busku-Zdroju

Redakcja i korekta / Edited and corrected by:

Urząd Miasta i Gminy w Busku-Zdroju

Wydano na zlecenie / Issued by order of:

Urząd Miasta i Gminy

al. Mickiewicza 10

28-100 Busko-Zdrój

tel. +48 41 370 52 00

e-mail: urząd@umig.busko.pl

www.busko.pl

Wydawca / Published by:

PRINTAR Sp. z o.o.

ul. Aktorów 1/137

31-356 Kraków

tel: 501 46 80 50

www.printar.pl

ISBN: 978-83-67430-03-6

Busko-Zdrój 2022

ISBN 978-83-67430-03-6

9 788367 430036

ISBN 978-83-67430-03-6

9 788367 430036